

Praktijknetwerk onderzoekt gebruik selectiebox

Floor Koning, Elda

Op elk geitenbedrijf worden er regelmatig geiten geselecteerd. Selecteren is fysiek zwaar werk, kost veel tijd en kan zorgen voor onrust in de stal. Drie geitenhouders zijn een praktijknetwerk gestart om te onderzoeken of het gebruik van een weegselectiesysteem het selecteren van geiten kan vergemakkelijken.

Een aantal keren per jaar worden op melkgeitenbedrijven geiten geselecteerd, gehergroepeerd en gesepareerd. De redenen hiervoor zijn zeer uiteenlopend. Het kan gaan om dieren die naar de slacht moeten, geiten die voor ki in aanmerking komen, het opnieuw indelen van de voergroepen en nog veel meer. Hoe vaak er geselecteerd, gehergroepeerd en gesepareerd wordt, verschilt van bedrijf tot bedrijf. Over één ding zijn de meeste geitenhouders het wel eens: het kost tijd, soms zorgt het voor onrust in de stal en als het niet zo'n gedoe zou zijn, zouden ze het vaker doen. Drie ondernemers (zie de kaders op pagina 17) zijn een praktijknetwerk gestart om te onderzoeken of een weegselectiesysteem het werk zou kunnen vergemakkelijken. Ze kijken naar de situatie op hun eigen bedrijf en naar die op andere bedrijven, zoals dat

van Jan en Aafke van Tilburg. Zij gebruiken sinds maart een selectiebox en zijn daar zeer enthousiast over (zie artikel in *Geitenhouderij* nr. 5 2012).

Inpassen in stalsysteem

De deelnemers aan het praktijknetwerk vinden dat een selectiebox in ieder geval volledig automatisch en veilig moeten kunnen werken. Bij het inpassen in de stal is vooral een efficiënte dierrouting belangrijk. De box mag geen belemmering vormen voor bijvoorbeeld de aanvoerroute naar de wacht ruimte van de melkstal. Daarnaast moet er voldoende ruimte zijn om een gescheiden gangenstelsel aan te kunnen leggen. Een andere voorwaarde is dat de box op zo'n plek staat dat de geiten er iedere dag doorheen moeten lopen. Op die manier blijven de geiten gewend aan de box en is de doorstroom

optimaal. De capaciteit van de box voor alleen separeren (dus niet wegen) ligt tussen 600 tot 800 geiten per uur.

Rendabel

Het praktijknetwerk onderzoekt ook of een weegselectiesysteem rendabel is. Dit verschilt per bedrijf. De arbeidsefficiëntie op het bedrijf speelt hierbij een belangrijke rol. De box kan in sommige gevallen zelfs extra arbeid opleveren. De deelnemers van het netwerk kwamen onafhankelijk van elkaar tot de conclusie dat een selectiebox op hun bedrijf een arbeidsbesparing zou opleveren van ongeveer één euro per geit per jaar. De arbeidsbesparing hangt natuurlijk af van hoe vaak je groepen wilt aanpassen en/of dieren wilt uitsellecteren.

Naast arbeidsbesparing is er ook gekeken naar het rendement van vaker, eerder en efficiënter selecteren. Vooral op het gebied van voeding kan een weegselectiebox de nodige kosten besparen. Door geiten eerder in de juiste groep te zetten kan er het nodige bespaard worden. Denk bijvoorbeeld aan een laagproductieve geit die mee-eet van het rantsoen van de hoogproductieve geiten. In de biologische geitenhouderij, waar weidegang verplicht is, biedt de selectiebox de mogelijkheid om de geiten in één groep te weiden en 's avonds na het melken wel in verschillende groepen te voeren. Voor houders die de dieren in één grote koppel houden, biedt de selectiebox de mogelijkheid om eenvoudiger groepen dieren klaar te zetten voor bijvoorbeeld ki of afvoer. Niet onbelangrijk is dat gemakkelijk werken niet altijd in geld is uit te drukken. Of de box past in de bedrijfsvoering en of de investering rendabel is, zal voor ieder bedrijf anders zijn. Maar dat de box een oplossing kan zijn voor het handmatig separeren en selecteren is een feit. ✓

Foto: Wilma Wolters

De selectiebox bij Jan en Aafke van Tilburg.

Christian en Monique van Summeren, Stramproy

'Op ons bedrijf melken wij 2.500 geiten verdeeld over acht potten. De geiten zijn gesorteerd op productie en lactatiestadium. We hebben twee groepen met jaarlingen; die worden niet aangedekt en blijven minimaal een jaar bij elkaar. De overige zes potten zijn gesorteerd op kg melk per dag. De geiten worden elke zes weken, na de melkcontrole, gehergroepeerd. We maken een drempel wanneer een geit van groep gaat veranderen. Dit om te voorkomen dat geiten elke zes weken veranderen van groep.

Het sorteren (hergroeperen) van de geiten wordt onder het melken gedaan. Ervaring leert dat de eerste keer sorteren na aflammeren (circa twee tot drie maanden na aflammeren) het meeste werk is, daarna verschuiven enkele geiten van groep waarbij wij de geiten maximaal één productiegroep per keer verschuiven.

Het sorteren gebeurt door eerst groepen te maken in de reader. Tijdens het melken worden de dieren gescand met de reader en krijgen ze een kleur; dat doet één persoon. Bij de uitgang van de melkstal worden ze in de juiste groep gedaan; daar zijn twee personen dan mee bezig.

Na twee melkmalen sorteren, zitten alle geiten in de juiste groep.'

Jos Tolboom, Hoogland

'Ter voorbereiding op het sorteren en separeren krijgen de geiten een krijtstreep op de rug.

De kleur van de streep geeft de bestemming van de geit aan. Dit wordt gedaan in de melkstal. De reader wordt gebruikt om het hok van bestemming af te lezen.

Dan het daadwerkelijke sorteren: Een groepje van circa vijftig geiten wordt opgesloten in een langwerpige hok. Aan het ene uiteinde van het hok kunnen de geiten twee kanten op. Deze uitgangen worden met hekjes open en dicht gedaan. Eén persoon staat constant bij deze hekjes om ze te bedienen. Een tweede persoon drijft de geiten naar de andere kant van het langwerpige hok. Hij laat steeds één geit of enkele geiten met dezelfde bestemming langs zich heen 'ontsnappen'. De eerste persoon doet vervolgens het hekje van het bestemde hok open en de geiten lopen dan de juiste kant op. Het hekje wordt weer gesloten. Dit herhaalt zich tot de hele groep is opgesplitst. Vervolgens kunnen opgesplitste groepen nogmaals worden opgesplitst en ook andere groepen kunnen zo worden gesorteerd, totdat de hele stal weer op zijn plek zit.'

Erik en Yvonne van Logtestijn, Ell

'Op ons bedrijf melken wij 1.100 geiten verdeeld over zes groepen. De geiten worden gemolken in een 72-stands draaimelkstal. Elke groep krijgt een aangepast rantsoen. Om zo min mogelijk tijd te verliezen met wisselen, hebben we een volledig gescheiden aan- en afvoerroute.

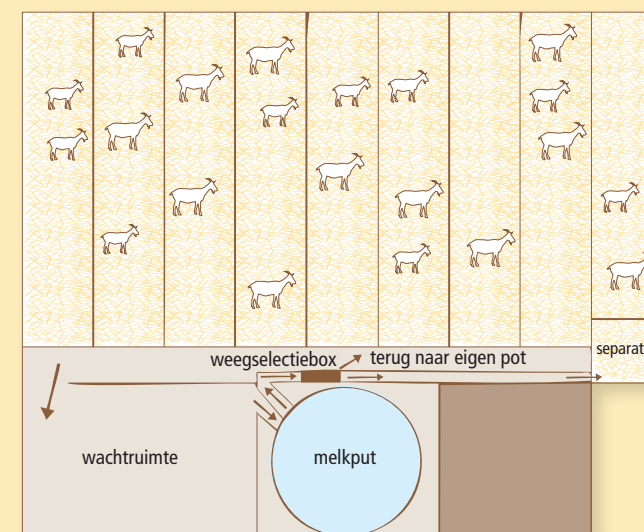
Geiten die uitgeselecteerd moeten worden, bijvoorbeeld voor afvoer, worden gemerkt en na het verlaten van de melkstal door de melker geselecteerd en dan opgevangen in de separatiaruimte.

Tot nu toe werd er twee keer per jaar echt geselecteerd. De eerste keer ongeveer vier weken na het lammeren en de tweede keer vlak voor het dekken. Naast selecteren op productie en/of leeftijd, wordt er ook gekeken naar de conditie van de geiten.

De geiten worden gemerkt en met drie man in de aan- en afvoerroute geselecteerd.

Dit vraagt ongeveer 1,5 tot 2 uur tijd per keer. In de toekomst willen we op 15 tot 20 procent van onze melkgeiten ki toepassen en de rest duurmelken. Vooral om vooruitgang te boeken in de kwaliteit van onze geiten en om meer rust in de stal te krijgen. Het streven is dan ook om de groepen zo veel mogelijk bij elkaar te houden. Toch zal twee keer per jaar echt selecteren altijd nodig blijven.'

Inpassen van selectiebox

Prijs:

10.000 euro (box + software)
Niet inbegrepen: aanpassingen aan de stal / compressor / dierrouting

Capaciteit:

- alleen selecteren: 600 - 800 geiten/uur
- wegen en selecteren: 400 - 500 geiten/uur

Aantal uitgangen: 3